

UNGA KLARA

Pedagogiskt material

Sammanställt av Gunhild Aubert Opdal, 2014

Bearbetat av Julian Vigil, 2019

Innehållsförteckning

Puberteten. Ett samtal.	3	<i>Att tänka på inför dessa övningar</i>	13
Om det pedagogiska materialet	5	<i>4-hörn</i>	13
Inför ert teaterbesök	6	<i>Oavslutade meningar</i>	14
Efter er teaterupplevelse	7	Avslutning	15
Inledning och uppvärmning	8	<i>Jag har... det har jag också...</i>	15
<i>Mima på replik</i>	8	Skapande skola	16
<i>Bilda figurer</i>	9	Om pjäsen.....	17
Identitet	10	Om Unga Klara	19
<i>Alla som...byter plats</i>	10	Om Västmanlands teater	19
<i>Association</i>	10	Om Carrasco Dance Company.	19
Reflektionsövningar	11	Litteraturtips.....	20
<i>Norm</i>	11	Länkar	21
Värderingar/ relationer	13	<i>Länkar och artiklar för elever</i>	21
		<i>Länkar och artiklar för lärare:</i>	21
		.....	21

Puberteten. Ett samtal.

Jag är en sann förespråkare av samtalet. Dramatiker som jag är, tänker jag ofta att samtalet kan vara lösningen på det mesta eller, egentligen, ingen lösning alls eller flera hundra lösningar. Eftersom ett riktigt samtal aldrig styrs av bara en person utan är ett givande och tagande av alla inblandade. Ett riktigt samtal har ett lyssnande som, om det sker på riktigt, kommer att ta med dig till nya platser och nya tankar som du aldrig förut tänkt.

När jag som dramatiker gör min "research" gör jag sällan intervjuer av den typen som journalister gör. Den typen av intervjusamtal tar inte med mig till nya platser. Det blir extra tydligt när jag pratar med unga människor, men jag tror egentligen att det gäller för alla, att när du uppfattar att du blir intervjuad av någon och att denna någon har ett speciellt syfte med sin intervju, så kommer du att anpassa dig efter det. Du kommer inte att öppna upp på samma sätt som du skulle göra i ett samtal med dina vänner. Och det är just det vänskapliga och öppenhetiga samtalet som jag vill delta i.

Vägen till det öppna samtalet:

Steg ett är att släppa sin egen garde. Om jag sitter i ett rum med 13-åriga tjejer, är det inte självklart för dem att öppna sig för mig. Alltså måste det börja med mig. Det viktigaste är att jag signalerar på olika sätt att bara för att jag råkar vara äldre än dem och ha det här jobbet så är jag ingen expert och jag har inga svar. Det finns olika frågor och dem ska vi fundera kring tillsammans.

Steg två är någon slags uppvärmning till samtalet. Någon slags gemensam referensbas som vi i rummet skapar. Jag ber dem till exempel att beskriva sig själva med tre ord på ett papper, tre ord om sig själva just nu i den här stunden. Alla får sedan läsa upp sina ord. Många har samma, trött och glad är vanligt förekommande. De får sedan göra gruppstatyer av ord och gissa på orden som använts. Det här är pinsamt, fnittrigt och jobbigt, men det spelar ingen roll. Vi går in i detta pinsamma tillsammans och ingen behöver prestera. Att använda och prata om sin kropp i den här åldern är laddat och det vet jag. Jag skulle påstå att det är laddat för vem som helst som inte gör det till vardags. Men saker händer när man ändå tillåter sig att göra det.

Steg tre är att närma sig ämnet något lite mer. Jag vill prata om den övergångsperiod som puberteten är och jag vill se hur de själva uppfattar den och hur de uppfattar sig själva i förhållande till den. Så jag låter dem gå runt i rummet och jag ger dem instruktioner. "gå som en gammal tant" eller "gå som en 30-årig kvinna" och sedan "gå som en elvaåring", "gå som

en fjortonåring", "tolvåring", "artonåring" osv. Och nu börjar det hända grejer. Ju närmare jag kommer deras egen ålder desto mer specifika blir rörelserna och jag kan ganska exakt se när de flesta uppfattar att man börjar svänga på höfterna till exempel. Så jag tar upp det. Pratar om de där tjejerna som är lite äldre och vad de tänker om dem, hur de är och

hur de uppfattar sig själva i relation till dem. Varför betar de sig så? Är det bra? Är det olika?

Steg fyra är en diskussion i mindre grupper. Varje grupp får en frågeställning som de ska diskutera och sedan presentera för de andra. Frågorna är till exempel "Vad lekte ni för lekar och när slutade ni leka?", "Vad är det för skillnad på tjejer och killar?", "Vad har ni för idoler och vad tycker ni är snyggt?". Dessa ämnen är smarta på det sättet att svaren kommer att engagera alla, de kommer att vilja berätta sina egna åsikter om den och den artisten eller hur killar är eller hur man leker en viss lek. Och plötsligt har vi samtal. Samtal som pågår emellan dem och inte hela tiden med mig i fokus. Jag är bara den som modererar samtalen. Skulle jag nu säga något om mina tankar kring ämnena så skulle de titta på mig som ett freak som försöker vara down med kidsen. Alltså bäst att låta bli... Och nu, steg fem, som vi till synes bara glider in på genom steg fyra. Jag börjar med frågan som jag börjar alla mina samtal med de vuxna i den här pubertetsresearchen, frågan om först och sist. Hur känns det att vara först eller att vara sist? Någon kommer att vilja berätta om sin egen upplevelse, men det går också att prata allmänt. Mensen kommer alltid upp först. Hur och med vem man pratar om den och hur det förändras i olika åldrar. I mitt bakhuvud finns vissa ord som jag aldrig säger men som ligger som utgångspunkt för det vi pratar om. Ord som skam, objektifiering, sexualitet, destruktivitet, uppror, förtryck. Simone de Beauvoirs skildring av flickans uppväxt till kvinna har visat sig mycket användbar och där finns många exempel på situationer och beteenden som jag kan slänga fram och låta dem reagera på.

Ett steg sex kan också finnas och det är att arbeta med texter ur pjäsen. Låta dem sitta i mindre grupper och läsa tillsammans och pröva och de som vågar kan sedan spela upp för de andra och diskutera innehållet. Det händer mycket när dessa ord hamnar i kropparna och många gånger överraskar de sig själva. I det här läget kan samtalen mycket väl bli oändliga.

Åsa Lindholm, Stockholm, 2014

Så plötsligt tänker jag på hur dom ser ut nakna. Och sen kan jag inte sluta tänka på det.

Naken, dom är nakna.

Tänk inte på könet åtminstone.

– Aah! Nu tänker jag på könet i detalj. Hår. Storlek. Nej, det här är så pinsamt nu!

Om det pedagogiska materialet

Denna handledning riktar sig till pedagoger som har varit eller skall gå på föreställningen *Girls will make you blush*.

Vi vill med materialet ge pedagogen olika ingångar att prata om pubertet och tonåren utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Här finns övningar, lekar, litteraturlista, länkar och verktyg för att jobba med dessa frågor.

Du som pedagog känner din grupp bäst och det är vår avsikt att du ska se detta material som en inspiration, där du kan välja de delar som fungerar bra för er. Detta pedagogiska material innehåller också förslag på för- och efterarbete, kopplat till er teaterupplevelse, som ni kan arbeta utifrån.

Vi hoppas att ni skall finna materialet inspirerande och skulle bli väldigt glada om ni ville ge oss feedback på hur ni upplevt det.

Både ris och ros är välkommet!

Skriv till: julian@ungaklara.se

Bästa hälsningar,

Julian Vigil

Pedagog, Unga Klara

Inför ert teaterbesök

Eleverna måste inte förberedas på något särskilt sätt kring föreställningens tema. De kan möta och uppleva föreställningen utan någon förhandsinformation om själva handlingen men det kan vara bra att ni tillsammans läser och samtalar om avsnittet *Om pjäsen* i detta material, då det kan väcka nyfikenhet om pjäsens tema och produktion. Om ni vill kan ni exempelvis samtala om frågor som:

- Varför tror ni att pjäsen heter *Girls will make you blush*?
- Vad är pubertet?
- Vad tror ni att föreställningen kommer handla om?
- Vad gör en skådespelare?
- Vad gör en regissör?

Då vi alla har olika erfarenheter av teater kan det vara bra att innan besöket på Unga Klara prata om vad teater är. Kanske har eleverna minnen från tidigare teaterbesök som de kan delge varandra eller kanske har de aldrig varit på teater tidigare.

Kanske har ni som grupp gått på teater tillsammans? Prata då om dessa upplevelser och hur ni tror besöket på Unga Klara kommer att bli. På så sätt har eleverna en gemensam förståelse för sina egna förhoppningar liksom kamraternas. Du som pedagog får också en inblick i hur eleverna tänker kring det kommande teaterbesöket.

- Vad har ni för förväntningar på teaterbesöket?
- Hur tror ni att det kommer kännas att vara på teatern?
- Hur tror ni att det kommer det se ut i salongen?
- Hur och var kommer ni få sitta?

Avsluta med att prata om hur ni ska ta er till teatern. För många elever är teaterupplevelsen inte enbart förknippad med det som händer i salongen. Vägen dit och väntan i foajén kan ha lika stor betydelse som själva föreställningen.

Efter er teaterupplevelse

Innan ni börjar arbeta med de olika delarna i detta material kan det vara bra att göra en minnesrunda och eftersamtal där eleverna får beskriva och dela sina olika tolkningar av teaterupplevelsen.

1. Gör såhär:

Sätt er i en ring och låt alla i turordning få möjlighet att uttrycka sig om vad de minns från föreställningen. Se nedan exempel på frågor som du som pedagog kan ställa:

- Vilken scen har fastnat? Varför var det just den scenen som utmärkte sig/ fastnade hos dig?
- Hur kunde man gjort scenen annorlunda?
- Varför heter föreställningen *Girls will make you blush*, tror du?
- Vad handlar föreställningen om för dig?
- Tänkte du/kände du något speciellt när du såg föreställningen?
- Var det något som fattades i föreställningen?
- Hur såg scenrummet ut?
- Hur var musiken?
- Hur var ljuset?

Uppgift!

Ge eleverna i uppgift att skriva om det de minns från föreställningen, sätt gärna på lugn musik i rummet när de gör uppgiften. Om ni vill, skicka gärna in elevernas texter till Unga Klara!

Vi skulle bli så glada av att få ta del av detta!

Inledning och uppvärmning

Mima på replik

Vi leker i gång fantasin och värmer upp kropparna. Kan vi hitta gemensamma nämnare i vårt kroppsspråk? Klassen delas in i två grupper som ställer sig på två rader mitt emot varandra. Den ena raden vänder ryggen åt de andra. Pedagogerna säger ett ord/ begrepp och klappar i händerna. Då vänder sig gruppen om mot de andra igen och visar i en fryst staty det som pedagogerna har sagt. Statyn ska vara dynamisk, som i en fruset ögonblick. Håll positionen en liten stund, sedan slappar gruppen av. Nästa grupp vänder ryggen till, pedagogerna säger ett nytt ord/ begrepp, klappar i händerna och gruppen vänder sig om, visar en fryst staty.

Förslag på ord/ begrepp:

Tonåring,

Vuxen,

Jag har fått mens

Jag är arg på dig

Jag är blyg

Jag är lycklig/

Jag är kär

Prata om:

Visade alla samma typ av staty någon gång under övningen? Hur mycket betyder kroppsspråk i möte med andra? Kan man läsa av känslor genom kroppsspråk? T ex stress, aggression, sorg, glädje? Hur såg karaktärernas kroppsspråk ut i pjäsen?

Bilda figurer

Samarbete och fantasi. Här ska klassen försöka skapa gemensamma bilder utan att prata eller styra varandra. Kan man samarbeta utan att dirigera varandra?

Klassen delas in i två grupper eller så kör man hela klassen på en och samma gång.

Läraren säger:

Skapa en/ ett.... och ropar upp olika bilder/figurer. Om det är olika grupper, kan man tävla om att så snabbt som möjligt skapa figurerna och sedan ropa klar! Om man gör hela klassen tillsammans, kan man uppmana att samarbetet står i fokus, så det inte blir kaos.

Förslag på bilder/figurer:

Fyrkant

Triangel

Bbokstaven S

Talet 4

Vänskap

Allsång på Skansen

En soffa

Ett omklädningsrum osv

Identitet

Alla som...byter plats

En lek och övning där eleven fysiskt får ta ställning till ett antal påståenden som berör ämnen som föreställningen presenterat.

Alla elever sitter i en ring. I ringen finns en extra stol som är tom. Läraren säger ett påstående/ en mening. Om eleven håller med i påståendet ska man byta stol (det finns alltid en tom stol så att det alltid går att flytta även om det endast är en person som håller med). Om eleven inte håller med i påståendet sitter personen kvar på sin stol.

Exempel på påståenden:

Alla som har svikit en vän...

Alla som någon gång känt sig som en stjärna...

Alla som pratar engelska när de ska säga något allvarligt...

Alla som grälar mest med sin pappa/ mamma...

Alla som har blivit tagna för att vara ett annat kön...

Alla som känner att de är någon annan ute än hemma...

Alla som har någon att se upp till...

Alla som har varit avundsjuka.

Alla som har beundrat någon...

Alla som har känt sig ensam ibland...

Association

Vi öppnar upp för fantasi och association. Svara snabbt och försök att inte censurera och tänka för mycket. Man får svara helt fritt och det som kommer fram kan vara roliga associationer.

Läraren säger:

Vad är det första du /ni tänker på när ni hör..., antingen till hela klassen eller till varje elev.

Exempel på ord:

Mens	Högstadiet
Pubertet	Gymnasiet
Tjej	Tonåren
Kille	Vänskap
Binda	Kärlek
Kön	Hat
Ensamhet	Vänskap
Gruppträck	Familj
Vuxenlivet	Livet

Reflektionsövningar

Norm

Eleverna ges här möjligheten att reflektera och associera kring normbegreppet.

Vad är norm och hur relaterar vi till det i vardagen? Vilka förväntningar, oskrivna regler och ideal ligger dolda bak normen? Hur påverkas vi av normer?

Prata kring detta:

- Tjejfotboll - fotboll
- Den kvinnliga kirurgen - kirurgen
- Den manliga barnmorskan - barnmorskan
- Den kvinnliga chefen - chefen
- Seniordans - dans
- Pappan - den homosexuella pappan
- Pubertet - tjejers pubertet

Vilka påståenden/meningar kan du svara ja på?

- Jag kan utföra vilken idrott jag vill
- Jag känner mig bekväm i klassen
- När jag pratar, förstår folk vad jag menar

Jag behöver aldrig berätta vart jag kommer ifrån
Man kan se på mig vilket kön jag är/ har
Man kan uttala mitt namn utan att fråga
Jag är rädd när jag går hem på kvällen
Jag kan gå på kulturutbud i staden utan att göra något speciellt innan.
Jag kan plugga vilken inriktning som helst
Bio, teater, konserter och museum är öppet för mig
Jag kan fira mina högtider utan att det påverkar min skoltid
Jag kan köpa plåster som ser ut som min hudfärg
När tänkte du på ditt kön senast?
När tänkte du på din religion/ etniska bakgrund och hudfärg senast?
När tänkte du på hur bra du är på att se/höra/gå senast?

Klassen kan både reflektera var och en för sig i några minuter och sedan göra ett gemensamt samtal. Eller så kan ni ta ett påstående i taget och skriva några ord, antingen var för sig eller gemensamt på tavlan. Samtala därefter kring alla svaren och orden ni har fått upp. Hur kan man spegla klassen genom dessa orden? Vad kan man göra för att ändra dessa associationer? I klassen? Är det stereotyper?

Teflontestet

Gör teflontestet i klassen. Detta test tar upp hur ofta, sällan eller aldrig man möter en friktion i normen i förhållande till sig själv. Ni kan också fylla i egna rubriker som språk, kultur osv

<http://www.jamstall.nu/wp-content/uploads/2014/02/Teflontest.pdf>

Låt var och en av eleverna reflektera kring hur ofta/ sällan de möter normer eller känner en friktion mot normen. Testen tar utgångspunkt i var och ens empiriska kunskap, alltså vad de själva har upplevt/ upplever.

Prata och reflektera kring testet:

Hur var det att göra testet och få syn på resultatet?

Var det några överraskningar?

Hur kan vi i klassen arbeta konstruktivt med att bemöta dessa utmaningar?

Värderingar/ relationer

Följande övningar öppnar för diskussion och reflektion kring vilka relationer och värderingar vi har i vår vardag.

Att tänka på inför dessa övningar

Dessa övningar ger eleverna möjligheten att ta ställning till ett eller flera påståenden. Det sker både fysiskt och verbalt. Det är viktigt att man som lärare skapar en miljö i klassen där eleverna känner att de vågar och att man blir lyssnad på. Det är viktigt att inte kommentera eller ifrågasätta varandras åsikter. Var och en svarar och tar ställning utifrån sig själv och det finns inte riktiga eller fel svar. Övningarna tar upp ämnen som saknar givna svar, var öppna för båda svar och resonemang!

Gör gärna egna påståenden, fast undvik att göra negationer. Det ska vara lätta påståenden att ta ställning till.

4-hörn

Att ta ställning till värderingar i livet.

Läraren ställer frågan:

Vad är viktigast i ditt liv?

Ge eleverna 4 alternativa hörn i rummet. Varje hörn motsvarar ett alternativ, där ett alternativ är ett "öppet hörn". Eleverna ställer sig i det hörn de känner bäst representerar hur de känner. Har de eget svarsalternativ, går de till det öppna hörnet.

Exempel på alternativ:

- Att ha vänner som är där för mig
  - Att ha en bra och nära relation till min familj
  - Att ha mod att göra det jag vill
  - Att ha något att sträva efter
  - Att vara mig själv, öppet och ärligt
  - Att ha en bra relation till ett djur
- Öppet Hörn

Prata om övningen. Det viktigaste är inte *vad* man kommer fram till, men diskussionen efteråt. Varför och på vilket sätt är detta det viktigaste i ditt liv? Vi tänker olika. Vi har olika värderingar.

10 saker

Eleverna kan i denna övning få möjligheten att förtydliga val och konsekvenser.

Eleven uppmanas att skriva ner ca. 10 saker hen tycker om att göra. Det kan vara små vardagliga saker eller stora grejer man gör mera sällan. Sedan ska varje elev skriva X bredvid varje sak vad som påverkar endast en själv och Y bredvid vad som påverkar även andra människor.

Avsluta med en reflektion kring listorna. Här kan man få syn på vad man tycker om att göra tillsammans med andra och vad man helst gör för sig själv.

Oavslutade meningar

Alla sitter i en ring. Varje elev får en oavslutad mening av läraren som de ska avsluta. Om en elev inte kommer på något kan den säga "Pass", då går meningen över till nästa person i ringen. Uppmana till en fri association kring påståenden! Det kan ju komma konstiga, roliga och fantasifulla kommentarer, var öppen för detta!

Exempel på oavslutade meningar:

Strindberg var en...

Omklädningsrum gör att man...

Fula rop på gatan är...

Man får respekt när...

Det är svagt att...

Det är modigt att...

Tillsammans med mina vänner

brukar jag...

Det värsta jag vet är...

Mensen är...

Att ta ansvar...

Ungdomar är....

Vuxna är....

Det bästa med en kompis är...

Det värsta en vän kan göra är...

Det är viktigt med...

Jag blir arg av...

Jag blir glad av...

Jag blir ledsen av...
Jag känner mig trygg...
Tonåren är...
Konflikter är...
Att säga ifrån...

Att ha en familj...
Syskon är...
Det är svårt att...
Vänner är...
Självförtroende är...

Avslutning

Som avslutning på olika övningar kan det vara roligt att göra en variant av identitetsövningen *Alla som...byter plats*.

Jag har... det har jag också

Nu leker vi och bjussar på oss själva! Leken öppnar för att kunna berätta något om oss själva och samtidigt göra att stämningen i klassen blir mera öppen. En elev går in i mitten av ringen och säger något om sig själv, något hen gillar eller något hen gjort, tänkt, sagt.

Exempel:

Jag har en hund.

Alla i ringen som har en hund går in i ringen och säger: Det har jag också.

Jag är kär. Det är jag också.

Jag har snott grejer. Det har jag också.

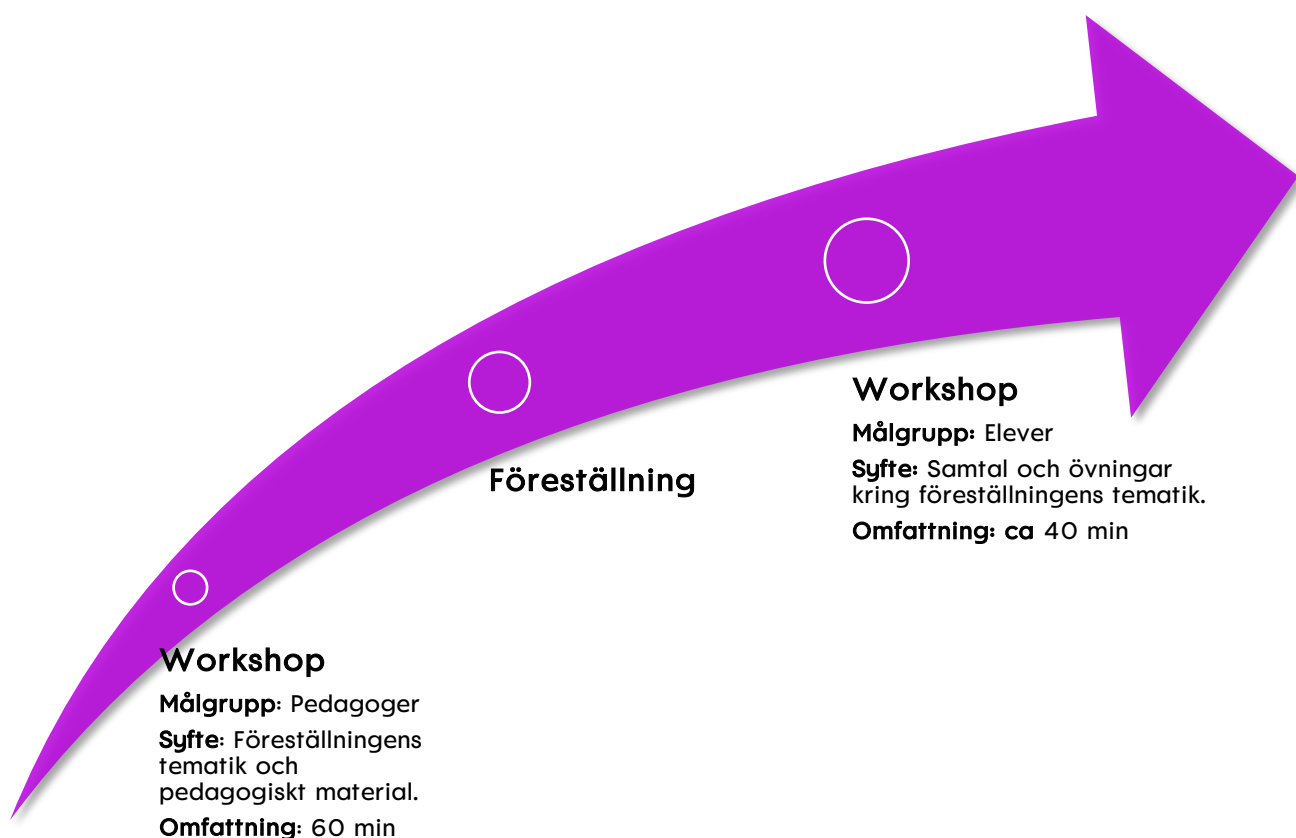
Jag vill resa bort. Det vill jag också.

Skapande skola

Unga Klara finns tillgängliga för er och erbjuder Skapande skola-projekt i form av ett paket som innehåller workshops för både elever och pedagoger. Er teaterupplevelse på Unga Klara är då en del av projektet. Skapande skola-projektet kan se ut som exemplet nedan, men utformas tillsammans med er, utifrån de förutsättningar som finns på just er förskola.

För frågor om Skapande skola maila till: julian@ungaklara.se

Om pjäsen

Girls will make you blush

Urpremiär 18 oktober 2014

Nypremiär 1 april 2019

Medverkande

Bianca Traum

Lisette T. Pagler

Maria Salah

Nina Rashid

Rita Lemivaara

Produktion

Av

Åsa Lindholm

Regi och koreografi

Gustav Deinoff och Mari Carrasco

Scenografi

Sven Dahlberg och Jenny Kronberg

Kostymdesign

Farah Yusuf & MyNa Do

Mask- och perukdesign

Daniela Krestelica

Ljusdesign

Johan Sundén

Musik och ljuddesign

Dijle Neva Yigitbas (Neva Deelay)

Grafisk form

Studio Parasto Backman

Regiassistent

Céline Marcault

Kostymdesign nakendräkter

Hanna Kisch och Emelia Carlsson

En energisk, fartfylld, väldigt humoristisk föreställning där vi pratar högt och skamlöst, fritt från pekpinnar om allt det som rör sig i huvud och kropp på tjejer i puberteten.

Girls will make you blush! är en kombinerad dans- och teaterföreställning och koreograferas/regisseras av duon Mari Carrasco & Gustav Deinoff. En energisk, fartfylld, väldigt humoristisk föreställning där vi pratar högt och skamlöst, fritt från pekpinnar om allt det som rör sig i huvud och kropp på tjejer i puberteten.

Vi går rakt på sak, avdramatiserar, dissekerar och detaljstuderar, med humor och allvar, känslomässigt och pragmatiskt men aldrig någonsin mästrande eller förmanande. Vi vill upphöja puberteten och kvinnoblivandet till det viktigaste och mest angelägna ämne som man överhuvudtaget kan komma att tala om. Vi skapar en miljö där tjejer och killar kan diskutera tjejjers pubertet som en självklarhet.

Pjäsen baseras på intervjuer med tjejer, flickor och kvinnor i olika åldrar. Föreställningen skapades av Unga Klara i samarbete med Carrasco Dance Company och Västmanlands teater, 2014. Föreställningen ingick i Stockholm län landstings hälsopedagogiska projekt, med stöd av Kulturrådet, Stockholms läns landsting och Stockholm stad.

Girls will make you blush

Blod är rent

Blod är liv

Erkänn att ni också brukar sticka ner handen såhär

Göra blodiga handen

Skräckfilm, Carrie när hon sticker upp handen från sin grav

Det är inte massor av blod, det kommer lite då och då

Om jag rör mig så kanske det kluckar till och så kommer det en pöl Jag sitter

i badkaret och då blir det som en lång röd sträng i vattnet Det sägs att

blodvatten är bra för huden

Det sägs att tjejer är extra smarta när dom blöder

Det är därför man stängde in dom förr i tiden

För när tjejerna blödde så gick det inte att bestämma över dom längre för

dom fattade att allt som männen sa till dom var fejk

Det sägs att blodet är en superkraft

Häxorna brukade baka bröd av vårt blod och ge det till dom som skulle kriga

Nu ger vi inte bort blodet längre

För nu är det vi som krigar

Det sägs att på den plats du råkar spilla en blodfläck, den platsen har du

laglig äganderätt till

Det sägs att snart har vi spillt så mycket blod att vi äger hela världen Det

sägs att det är blodet som gör dig till kvinna

Men jag säger att det är kvinnan som gör blodet

Om Unga Klara

Unga Klara grundades 1975 av Suzanne Osten och har sedan starten varit en världsledande teater i barns och ungas tjänst, där livets svåra och komplexa frågor lyfts fram genom konsten. 2014 tillträdde Farnaz Arbabi och Gustav Deinoff som konstnärliga ledare för Unga Klara och sedan januari 2018 är Unga Klara Sveriges första nationell scen för barn och unga. Med utgångspunkt i den självklara inställningen att en ung publik har rätt till samma höga konstnärliga kvalitet som en vuxen och att en bäst bejakar livet genom att tala sanning om dess komplexitet, har Unga Klara försökt undersöka vad teater kan vara. Unga Klara har gett sig på de svåra ämnena, men också den lustfyllda formen, försökt att kombinera det tunga med det lätta, forskat, ifrågasatt och prövat på publiken. Unga Klara arbetar normkritiskt, feministiskt och antirasistiskt för mångfald, jämlikhet och människors lika värde.

Om Västmanlands teater

Västmanlands Teaters konstnärliga vision är att vidga teaterbegreppet. Teaterns ensemble skapar föreställningar där publiken får uppleva en blandning av dans, musik, bild och text. Värdeorden är lekfull, modig och öppen. Teatern har tillgång till resurser, kunskap och kompetens som är värdefulla för andra aktörer inom kulturområdet i länet och därför är en av Västmanlands Teaters målsättningar att vara ett nav för scenkonsten i Västmanland. Kajsa Giertz är teaterchef sedan 2012 och därmed bl.a. ansvarig för teaterns konstnärliga riktning.

Om Carrasco Dance Company

Carrasco Dance Company grundades 2009 av Mari Carrasco. Hennes idé var att göra den moderna/samtida dansen tillgänglig för alla. Sedan dess har det varit Maris mål och tillsammans med sina dansare har kompaniet rest världen över. Maris fokus ligger i att utforska rörelsen och att tänja på de gränser som finns inom dansvärlden. Resultatet har blivit ett starkt uttryck med massor av energi där en ny form av musik, rörelse och uttryck har smälts samman.

Litteraturtips

Det andra könet, **Simone de Beauvoir**

On female body experience: Throwing like a girl and other essays, **Iris Marion Young**

Vithetens hegemoni, **Sara Ahmed**

Skamgrepp, **Ulrika Dahl**

Kroppspolitik, **Maud Eduards**

Det heta könet, **Ulrika Nilsson**

Att delta på djupet: Publikinteraktion för barn, red. **Tova Gerge, Ung scen Öst**

Ett eget rum, **Virginia Woolf**

Kunskapens frukt, **Liv Strömquist**

Ingenbarnsland, **Eija Hetekivi Olsson**

Våtmarker, **Charlotte Roche**
Flickan i Clèves, **Marie Darrieussecq**

Stål, **Silvia Avallone**

Strangeland, **Tracey Emin**

Ladies och Salome, **Mara Lee**

Men mest av allt vill jag hångla med någon, **Linda Skugge**

Ingen hör hemma här mer än du, **Miranda July**

Men fatta då! : Tonåringar i familjen, **Jesper Juul**

Sex med mera, **Sandra Dahlén**

Lätta sexboken, **Inti Chavez Perez**

Kvinnor ritat bara serier om mens, **Frida Ulvegren**

Samtal med barn och ungdomar: erfarenheter från arbetet på BRIS
Samtal i skolan: en möjlighet till utveckling, **Petter Iwarsson**

BRYT! Ett metodmaterial om normer i allmänhet och heteronormen i synnerhet

Normkritisk pedagogik. Makt, lärande och strategier för förändring, **RFSL**

Länkar

Länkar och artiklar för elever

Om endometrios, mycket viktigt!

<http://www.endometriosforeningen.com/>

Ungdomsmottagning på nätet

<http://www.umo.se/>

[MENSEN]

<https://mensen.se>

RFSL ungdom om sex

<http://www.rfslungdom.se> <http://sex.rfslungdom.se>

Länkar och artiklar för lärare:

Om endometrios, mycket viktigt!

<http://www.endometriosforeningen.com/>

Nordic Network for Girlhood Studies

<https://sv-se.facebook.com/FlickForsk>

Artikel från FlickForsk!

<https://www.genus.se/meromgenus/teman/kultur/forbisedda-flickor/>

Uppsats om Sokratiska samtal, från universitetet i Stockholm

<http://www.kunskapskallan.com/wp-content/uploads/2011/09/Sokratiska-samtal-och-sokratisk-metod-Daniel-Nordström.pdf>

Bris för vuxna

<https://www.bris.se/for-vuxna-om-barn/just-nu/>

Känsla av sammanhang

<https://lattattlara.com/klinisk-psykologi/kasam/>

